

Styrets beretning

Foreløpig årsregnskap 2016

Konserntall. Tall i parentes gjelder tilsvarende periode i fjor hvis ikke annet er nevnt.

Overskudd etter skatt på 1.647 millioner kroner

- Resultat før skatt 1.983 millioner kroner (1.776 millioner)
- Resultat 1.647 millioner kroner (1.406 millioner)
- Avkastning på egenkapitalen 11,3 prosent (10,7 prosent)
- Ren kjernekapital 14,9 prosent (13,6 prosent)
- Vekst i utlån 8,0 prosent (5,8 prosent) og innskudd 4,8 prosent (5,6 prosent)
- Tap på utlån 516 millioner kroner (169 millioner)
- Resultat per egenkapitalbevis 7,91 kroner (7,02). Bokført verdi per egenkapitalbevis, inklusive foreslått utbytte for 2016, 73,26 kroner (67,65)
- Foreslått utbytte 3,00 kroner per egenkapitalbevis og avsetning til gaver på 220 millioner kroner

Fjerde kvartal 2016

- Resultat før skatt 553 millioner kroner (388 millioner)
- Resultat 462 millioner kroner (287 millioner)
- Avkastning på egenkapitalen 12,2 prosent (8,4 prosent)
- Tap på utlån 99 millioner kroner (56 millioner)
- Resultat per egenkapitalbevis 2,21 kroner (1,45 kroner)

Godt resultat i 2016

Hovedtrekk:

- Gode resultater både fra bankdrift, datterselskaper og produkselskaper
- Resultatet ble 241 millioner kroner bedre enn i 2015 som følge av økte driftsinntekter og meget god avkastning på finansielle investeringer
- God kostnadskontroll. Plan om nullvekst i kostnader for morbanken har gitt en reell kostnadsnedgang fra 2015 til 2016.
- Tap på utlån i tråd med varslet prognose for året
- Styrket soliditet
- Sterk økning i antall kunder og høy vekst innenfor alle produkterområder

SpareBank 1 SMN oppnådde i 2016 et resultat før skatt på 1.983 millioner kroner (1.776 millioner).

Overskudd på 1.647 millioner kroner (1.406 millioner) og en avkastning på egenkapitalen på 11,3 prosent (10,7 prosent).

Samlede driftsinntekter i 2016 utgjorde 3.558 millioner kroner (3.417 millioner), en økning på 140 millioner.

Avkastning på finansielle eiendeler ble 944 millioner kroner (459 millioner), herav resultatandel av eierinteresser i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet på 423 millioner (448 millioner).

Driftskostnadene ble 2.003 millioner kroner (1.931 millioner) i 2016. Veksten er i sin helhet i bankens datterselskaper og skyldes kapasitetsøkning i eiendomsmegler 1 og selskapsoppkjøp i SpareBank 1 Regnskapshuset SMN.

Netto tap på utlån og garantier ble 516 millioner kroner (169 millioner). Dette er i all hovedsak individuelle tapsnedskrivninger innenfor oljerelatert virksomhet.

SpareBank 1 SMN oppnådde i 2016 en utlånsvekst på 8,0 prosent (5,8 prosent) og en innskuddsvekst på 4,8 prosent (5,6 prosent).

Ren kjernekapitaldekning var per 31. desember 2016 14,9 prosent (13,6 prosent). Målsatt nivå for ren kjernekapitaldekning per 31. desember 2016 var på 14,5 prosent og er oppnådd i tråd med bankens kapitalplan.

Kursen på bankens egenkapitalbevis var ved årsskiftet 64,75 kroner (50,50). Det er i 2016 utbetalt et kontantutbytte på 2,25 kroner per egenkapitalbevis for 2015. Dette representerte en utdelingsgrad på 32 prosent av konsernresultatet.

Resultatet per egenkapitalbevis var 7,91 kroner (7,02). Bokført verdi var 73,26 kroner (67,65) per egenkapitalbevis inklusive foreslått utbytte på 3,00 kroner. Foreslått utbytte representerer en utdelingsgrad på 37 prosent.

Resultat før skatt i fjerde kvartal isolert ble 553 millioner kroner (388 millioner). Kvartalsresultatet preges av:

- God rentenetto
- Stabile provisjonsinntekter
- Reduserte kostnader som følge av avviklingsgevinst ytelsespensjonsordning
- Lavere tap enn foregående kvartaler
- Sterk avkastning finansielle investeringer

Forslag til overskuddsdisponering

Det er morbankens regnskap som danner grunnlag for disponering av årsoverskuddet. Morbankens resultat inkluderer mottatt utbytte fra datterselskaper, tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet.

I konsernregnskapet foretas full konsolidering av datterselskaper, mens resultatandel fra tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet konsolideres etter egenkapitalmetoden. Utbytte inkluderes derfor ikke i konsernresultatet.

Forskjell konsern - morbank	2016	2015
Årsoverskudd konsern	1.647	1.406
Resultat i datterselskaper	-280	-58
Utbytte og konsernbidrag datterselskap	147	103
Resultatandel tilknyttede selskaper	-423	-448
Utbytte fra tilknyttede selskaper	591	351
Elimineringer konsern	-27	117
Årsoverskudd morbank	1.655	1.471
Overskuddsdisponering	2016	2015
Årsoverskudd morbank	1.655	1.471
Overført fond for urealiserte gevinster	95	-66
Årsoverskudd til disponering	1.750	1.405
Utbytte	389	292
Utjevningsfond	730	616
Grunnfondskapital	411	457
Gaver	220	40
Sum disponert	1.750	1.405

Årsoverskudd til disponering fremkommer etter endringer i fond for urealiserte gevinster på 95 millioner kroner. Samlet beløp til disponering er med dette 1.750 millioner kroner.

Resultatet er fordelt mellom grunnfondet og eierkapitalen i henhold til deres relative andel av egenkapitalen, slik at utbytte og avsetning til utjevningsfond utgjør 64,0 prosent av det disponerte resultatet.

Styret foreslår overfor bankens representantskap et kontantutbytte på 3,00 kroner per egenkapitalbevis, totalt 389 millioner. Dette gir en utdelingsgrad til egenkapitalbeviserne på 37 prosent av konsernresultat per egenkapitalbevis. Videre foreslår styret at bankens representantskap avsetter 220 millioner kroner i gaver til allmennyttige formål, også tilsvarende en utdelingsgrad på 37 prosent. Av dette beløpet foreslås overført 160 millioner kroner til Sparebankstiftelsen SMN og 60 millioner til gaver til allmennyttige formål. Utjevningsfondet og grunnfondet tilføres henholdsvis 730 millioner kroner og 411 millioner kroner.

Etter disponering av resultatet for 2016 er egenkapitalbevisbrøken fortsatt 64,0 prosent.

Stabil rentenetto

Rentenettoen ble 1.883 millioner kroner (1.872 millioner). Det er endringer i sammensetningen av rentenettoen sammenlignet med 2015:

- Økte utlån og innskudd både til privat- og næringslivskunder
- Økte marginer på innskudd
- Reduserte utlånsmarginer

Rentenetto fra lån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt inntektsføres som provisjonsinntekter. Provisjoner for lån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt utgjorde i 2016 samlet 282 millioner kroner (334 millioner).

Det er hard konkurranse på utlån til bolig, og marginene på disse lånene er redusert med 75 punkter de to siste årene. I samme periode er innskuddsrentene til privat- og næringslivskunder satt ned, slik at økte innskuddsmarginer kompenserer for en del av marginbortfallet på boliglån.

Det er gjennomført en generell økning på boliglånsrentene med inntil 20 basispunkter med virkning fra 8. januar 2017. Bakgrunnen for økningen var økende innlånskostnader i tredje og fjerde kvartal 2016. Det er også iverksatt en reprising av lån til næringslivskunder.

Økte provisjonsinntekter

Provisjonsinntekter og øvrige driftsinntekter ble 1.674 millioner kroner (1.545 millioner) i 2016, en økning på 129 millioner kroner.

Inntekter fra SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt er redusert med 52 millioner kroner som følge av reduserte marginer på privatmarkedslån. Det er gjennomgående positiv utvikling på øvrige provisjonsinntekter, og samlet vekst ble 173 millioner kroner som tilsvarer 14 prosent. Det er størst vekst i inntekter fra kapitalmarkedsaktiviteter, eiendomsmegling, regnskapstjenester og sparing og forvaltning.

Et viktig element i bankens strategi er å oppnå høy produktdekning hos kundene. Inntektsutviklingen reflekterer godt salg på et bredt spekter av produkter både til privat- og næringslivskunder.

Provisjonsinntekter (mill. kr)	Januar-Desember		
	2016	2015	Endring
Betalingstjenester	196	188	9
Kredittkort	63	56	6
Sparing og forvaltning	97	82	15
Forsikring	159	156	3
Garantiprovisjoner	77	72	6
Eiendomsmegling	391	332	59
Regnskapstjenester	213	183	30
Kurtasjeinntekt verdipapir	126	64	62
Øvrige provisjoner	69	78	-9
Provisjoner eks. SB1 Boligkreditt og SB1 Næringskreditt	1.392	1.211	182
Provisjoner fra SB1 Boligkreditt	271	326	-55
Provisjoner fra SB1 Næringskreditt	12	8	3
Sum provisjonsinntekter	1.674	1.545	129

Meget god avkastning finansielle investeringer

Samlet avkastning på finansielle investeringer (eksklusive resultatandel i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet) ble 521 millioner kroner (10 millioner) i 2016. Den samlede avkastning fordeler seg som følger:

- Avkastning på konsernets aksjeporteføljer ble totalt 149 millioner kroner (62 millioner). Utbytte fra Visa transaksjonen utgjør 65 millioner kroner, det resterende er i hovedsak gevinster på aksjeporteføljer i SpareBank 1 SMN Invest.
- Netto kursgevinst på obligasjoner og derivater ble i 2016 236 millioner kroner (tap 90 millioner). Dette tilskrives i stor grad reduserte kredittmarginer, spreadinngang i likviditetsporteføljen.
- Inntekter på valuta- og renteforretninger ble 136 millioner kroner (102 millioner). Dette er i all hovedsak inntekter fra SpareBank 1 Markets.

	Januar-Desember		Endring
	2016	2015	
Avkastning finansielle investeringer (mill. kr)			
Kursgevinst/utbytte aksjer	149	62	87
Obligasjoner og derivater	236	-90	326
Endret verdsettelsesmodell fastrentelån	-	-64	64
Valuta- og renteforretninger	136	102	34
Verdiendring finansielle eiendeler	521	10	511
SpareBank 1 Gruppen	317	251	66
SpareBank 1 Boligkreditt	-17	80	-97
SpareBank 1 Næringskreditt	29	30	-1
SpareBank 1 Kredittkort	24	21	3
BN Bank	86	41	45
Selskaper eiet av SpareBank 1 SMN Invest	15	27	-12
SpareBank 1 Mobilbetaling	-27	-	-27
Andre selskaper	-4	-2	-2
Tilknyttede selskaper	423	448	-25
Sum	944	458	486

Produktselskaper og andre tilknyttede selskaper

Gjennom produktselskapene får bankene tilgang til et bredere produktspekter og dermed provisjonsinntekter. Produktselskapene gir for øvrig bankene god avkastning på investert kapital.

SpareBank 1 Gruppen

SpareBank 1 Gruppens resultat etter skatt i 2016 ble 1.575 millioner kroner (1.316 millioner). SpareBank 1 Forsikring er den vesentligste bidragsyter til resultatet, og bidrar med 90 prosent. Odin Forvaltning og SpareBank 1 Gruppen Finans bidrar i all hovedsak med det resterende. SpareBank 1 SMN sin andel av resultatet for 2016 ble 317 millioner kroner (251 millioner). Resultatøkningen i SpareBank 1 Gruppen forklares med svært godt finansresultat i forsikringsvirksomheten samt tilfredsstillende vekst.

SpareBank 1 Boligkreditt

SpareBank 1 Boligkreditt er opprettet av bankene i SpareBank 1-alliansen for å dra nytte av markedet for obligasjoner med fortrinnsrett. Bankene selger de best sikrede boliglånene til selskapet, noe som gir redusert finansieringskostnad. Per 31. desember 2016 har banken solgt lån på samlet 33,1 milliarder kroner (31,9 milliarder) til SpareBank 1 Boligkreditt, tilsvarende 37,1 prosent (39,6 prosent) av samlede utlån til privatmarkedet.

Bankens eierandel i SpareBank 1 Boligkreditt i 2016 var 19,0 prosent, og bankens andel av resultatet i selskapet i 2016 ble minus 17 millioner kroner (pluss 80 millioner). Underskuddet i 2016 tilskrives urealisert tap på selskapets basisswapper, hvor det i tidligere år var urealiserte gevinster. Bankens eierandel reflekterer bankens relative andel av solgte boliglån. Ny eierandel per 31. desember 2016 er 19,1 prosent.

SpareBank 1 Næringskreditt

SpareBank 1 Næringskreditt er etablert etter samme modell og med samme administrasjon som SpareBank 1 Boligkreditt. Per 31. desember 2016 er utlån på 2,1 milliarder kroner (1,5 milliarder) solgt til SpareBank 1 Næringskreditt.

SpareBank 1 SMN eier 36,5 prosent av selskapet, og bankens andel av resultatet for 2016 ble 29 millioner kroner (30 millioner). Bankens eierandel reflekterer bankens relative andel av overførte lån til næringseiendom og bankens eierandel i BN Bank. Av utlånene i SpareBank 1 Næringskreditt er 79,9 prosent overført fra BN Bank.

SpareBank 1 Kredittkort

Resultatet for 2016 ble 128 millioner kroner (112 millioner). SpareBank 1 Kredittkort eies av SpareBank 1-bankene, og SpareBank 1 SMN har en eierandel på 18,4 prosent. SpareBank 1 SMN sin andel av resultatet i 2016 ble 24 millioner kroner, og andel av porteføljen utgjør 829 millioner kroner (792 millioner).

BN Bank

SpareBank 1 SMN eier 33,0 prosent av BN Bank per 31. desember 2016.

Resultatet i BN Bank i 2016 ble 261 millioner kroner (125 millioner). SpareBank 1 SMN sin andel av resultatet i BN Bank i 2016 ble 86 millioner kroner (41 millioner) som gir en avkastning på egenkapitalen på 7,3 prosent (3,5 prosent). Resultatøkningen er i hovedsak knyttet til økte marginer på utlån til næringsliv, reduserte driftskostnader og god avkastning på finansielle aktiva.

Styret i BN Bank besluttet i 2015 å avvikle satsingen på finansiering av næringseiendom og gjennomføre en reduksjon av porteføljen. Per 31. desember 2016 er næringslivsporteføljen redusert med 16,6 milliarder kroner tilsvarende 52 prosent siden 30. juni 2015. Dette har bidratt til bedring av soliditeten i SpareBank 1 SMN og til forbedret lønnsomhet i den resterende næringslivsporteføljen i BN Bank.

BN Bank skal hovedsakelig satse på personmarked noe som også gjenspeiles i den sterke veksten i boliglån i 2016 på 13,4 prosent.

BN Bank har i 2016 vedtatt å styrke produktplattformen gjennom en forsiktig satsing på forbrukslån. I tillegg har selskapet i samarbeide med EiendomsMegler 1 Midt Norge etablert selskapet BN Bolig, hvor BN Bank har en eierandel på 50 prosent. Satsingen på eiendomsmegling i Oslo-markedet skal bidra til sterkere boliglånsvekst for BN Bank i dette markedet. For å understøtte satsingen på eiendomsmegling har bankens styre også vedtatt en nysatsing på prosjektfinansiering av boligprosjekter Dette vil være en kontrollert satsing med gradvis oppbygging av porteføljen.

SpareBank 1 Mobilbetaling (mCASH)

SpareBank 1 Mobilbetaling er SpareBank 1 sin satsing for å styrke SpareBank 1 bankenes posisjon på mobile flater. mCASH har vokst fra et prosjekt på 8 personer til nå å være en bedrift med 18 ansatte, samt konsulenter og salgsapparatet i bankene. Pr 31. desember 2016 er det registrert 5.538 brukersteder på løsningen, hvor 2.155 er lag og foreninger, og nærmere 600.000 har lastet ned appen. mCASH har over 63 millioner kroner i totalomsetning. mCASH har oppnådd en bred eksponering og vekst innen transport, blant annet NSB og Ruter.

Resultatet i selskapet for 2016 viser et underskudd på 135 millioner kroner og SpareBank 1 SMN sin andel av underskuddet er 27 millioner kroner. Resultatet er en konsekvens av oppstartskostnader, markedsføring og videreutvikling av mCash. Selskapet er eid av SpareBank 1 bankene, hvor SpareBank 1 SMN har en eierandel på 19,7 prosent.

Reduserte kostnader i morbank

Samlede driftskostnader ble 2.003 millioner kroner (1.931 millioner) i 2016. Av økningen på 72 millioner kroner tilskrives 59 millioner kroner at SpareBank 1 Markets ble konsolidert som datterselskap først fra andre kvartal i 2015.

I morbanken er kostnadene redusert med 66 millioner kroner til 1.151 millioner kroner fra 2015 til 2016. Deler av endringen forklares med:

- I 2016 ble det kostnadsført 50 millioner kroner i omstillingskostnader knyttet til nedbemanning i 2016 og 2017.
- Konsernet har i fjerde kvartal 2016 avviklet ytelsespensjonsordningen for ansatte i morbanken og datterselskaper som fortsatt var tilknyttet ordningen, slik at alle konsernets ansatte nå har innskuddspensjon. Det ble samtidig innført nye satser for innskuddspensjon. Avviklingen har medført en gevinst på 90 millioner kroner, hvor 74 millioner kroner er i morbanken og 16 millioner kroner er i datterselskapene.

Korrigert for overnevnte forhold er kostnadene i morbanken redusert med 28 millioner kroner tilsvarende 2,3 prosent fra 2015 til 2016. Det er iverksatt omfattende effektiviseringstiltak i banken. Siden 31. desember 2014 er antall årsverk i morbanken redusert med 90 fra 720 til 630. Banken har dermed realisert målsettingen om nullvekst i kostnader i perioden 2014 til 2016. Endret kundeadferd og ny teknologi vil legge til rette for økt effektivisering i tiden som kommer og målet om nullvekst opprettholdes også for 2017.

Kostnadsveksten i datterselskapene korrigert for SpareBank 1 Markets og avviklingsgevinst pensjoner, var 91 millioner kroner. Veksten har vært i EiendomsMegler 1 og SpareBank 1 Regnskapshuset SMN. EiendomsMegler 1 intensiverte sin satsing i markedet gjennom 2016 og SpareBank 1 Regnskapshuset SMN kjøpte opp selskaper også i 2016, og økte med dette kostnadsbasen.

Kostnader i forhold til inntekter ble i konsernet 44 prosent (50 prosent).

Økte tap, men lavt mislighold

I 2016 ble netto tap på utlån 516 millioner kroner (169 millioner). Netto tap på utlån utgjør 0,39 prosent av totale utlån (0,14 prosent). Netto tap i fjerde kvartal isolert var 99 millioner kroner (56 millioner).

På utlån til konsernets næringslivskunder er det i 2016 netto tapsført 495 millioner kroner (151 millioner). Av dette er 464 millioner kroner knyttet til fire engasjementer innenfor offshoresegmentet.

I privatmarkedsporteføljen er det i 2016 netto tapsført 21 millioner kroner (18 millioner).

Samlede individuelle nedskrivninger på utlån og garantier per 31. desember 2016 utgjorde 638 millioner kroner (184 millioner).

Samlede problemlån (misligholdte og tapsutsatte) utgjør 1.688 millioner kroner (604 millioner), tilsvarende 1,23 prosent (0,47 prosent) av brutto utlån, inklusive lån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt.

Mislighold over 90 dager var 214 millioner kroner (205 millioner). I prosent av brutto utlån er misligholdet 0,16 prosent (0,16 prosent). Av samlet mislighold er det tapsavsatt 39 millioner kroner (26 millioner), tilsvarende 18 prosent (13 prosent).

Misligholdet fordeler seg på næringslivskunder med 38 millioner kroner (50 millioner) og 176 millioner (155 millioner) på privatmarkeds kunder.

Andre tapsutsatte engasjement utgjorde 1.474 millioner kroner (399 millioner). Av brutto utlån utgjør andre tapsutsatte engasjement 1,07 prosent (0,31 prosent). 599 millioner kroner (158 millioner) eller 41 prosent (40 prosent) er nedskrevet.

Andre tapsutsatte engasjement fordeler seg på næringslivskunder med 1.455 millioner kroner (350 millioner) og 19 millioner (49 millioner) på privatmarkeds kunder.

Gruppevise tapsnedskrivninger

Beregning av gruppevise tapsnedskrivninger gjøres med utgangspunkt i:

- Hendelser som har påvirket bankens portefølje (som gir migrering mellom risikoklassene)
- Hendelser som ennå ikke har påvirket porteføljen på grunn av at bankens kredittrisikomodeller ikke fanger effektene raskt nok opp (for eksempel makroøkonomiske forhold)

Gruppevise tapsnedskrivninger ble i første kvartal 2016 økt med 150 millioner kroner. Bakgrunnen for dette var at økt misligholdssannsynlighet og reduserte skipsverdier medførte større sannsynlighet for tap innenfor oljerelatert virksomhet som følge av en utfordrende markedsituasjonen. Økte individuelle tapsnedskrivninger fra og med andre kvartal 2016 knyttet til denne sektoren har gitt grunnlag for å redusere avsetningen til gruppevise tapsnedskrivninger, og nedskrivningene er redusert med 188 millioner kroner i denne perioden.

Samlede gruppevise tapsnedskrivninger er med dette 339 millioner kroner (376 millioner), som utgjør 0,25 prosent (0,30 prosent) av totale utlån. Gruppevise nedskrivninger fordeler seg med 100 millioner kroner på privatmarkedet og 239 millioner kroner på næringsliv. Av avsetningen på 239 millioner kroner på næringslivsporteføljen utgjør avsetning knyttet til oljerelatert virksomhet 60 millioner kroner. Resterende gruppevise tapsnedskrivninger på næringslivsporteføljen på 179 millioner kroner fordeler seg relativt jevnt på øvrige sektorer.

Forvaltningskapital 138 milliarder kroner

Bankens forvaltningskapital per 31. desember 2016 var 138 milliarder kroner (132 milliarder), og har økt med 6 milliarder tilsvarende 4,7 prosent. Økt forvaltningskapital er en konsekvens av økte utlån.

Per 31. desember 2016 er utlån på til sammen 35 milliarder kroner (33 milliarder) solgt fra SpareBank 1 SMN til SpareBank 1 Boligkreditt og til SpareBank 1 Næringskreditt. Disse lånene fremkommer ikke som utlån i bankens balanse. Kommentarene som omhandler vekst i utlån inkluderer dog utlån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt.

Høy vekst i utlån til bolig

Totale utlån har økt med 10,2 milliarder kroner (6,9 milliarder), tilsvarende 8,0 prosent (5,8 prosent) i 2016 og var 137,5 milliarder (127,4 milliarder) per 31. desember 2016.

Utlån til personkunder økte i 2016 med 8,7 milliarder kroner (6,6 milliarder) til 89,4 milliarder (80,7 milliarder), som tilsvarer en vekst på 10,7 prosent (9,0 prosent).

Vekst i utlån til bedriftskunder i 2016 ble 1,5 milliarder kroner (0,3 milliarder) tilsvarende 3,2 prosent (0,7 prosent). Samlede utlån til bedriftskunder utgjorde 48,1 milliarder kroner (46,7 milliarder) per 31. desember 2016. Utlån til personkunder utgjorde 65 prosent (63 prosent) av ordinære utlån til kunder ved utgangen av 2016.

(Fordelt i henhold til sektor – se note 5)

Innskudd

Innskudd fra kunder økte i 2016 med 3,1 milliarder kroner (3,4 milliarder) til 67,2 milliarder kroner (64,1 milliarder) per 31. desember 2016. Dette tilsvarer en vekst på 4,8 prosent (5,6 prosent).

Innskudd fra personkunder økte med 1,4 milliarder kroner (1,8 milliarder) til 29,7 milliarder kroner, tilsvarende 5,1 prosent (6,9 prosent), og innskudd fra bedriftskunder økte med 1,6 milliarder kroner (1,6 milliarder) til 36,6 milliarder kroner, tilsvarende 4,6 prosent (4,6 prosent).

Innskuddsdekningen i SpareBank 1 SMN var 66 prosent 31. desember 2016 (68 prosent).

(Fordelt i henhold til sektor – se note 9).

Investeringsprodukter

Samlet kundeportefølje av investeringsprodukter ført utenfor bankens balanse var 31. desember 2016 på 10,2 milliarder kroner (9,4 milliarder). Aktiv forvaltning har hatt sterk vekst både som følge av verdiøkninger og godt salg.

Investeringsprodukter, kundeporteføljer (mill. kr)	Januar-Desember		Endring
	2016	2015	
Verdipapirfond	6.612	6.540	72
Spareforsikring	762	683	79
Aktiv forvaltning	2.780	2.197	583
Totalt	10.154	9.420	734

Forsikring

Bankens forsikringsportefølje har hatt en vekst på 5,6 prosent siste 12 måneder. Veksten har vært størst på personforsikring som har økt med 12,6 prosent.

Forsikring, premievolum (mill. kr)	Januar-Desember		Endring
	2016	2015	
Skadeforsikring	738	724	14
Personforsikring	303	269	34
Tjenestepensjon	214	195	19
Totalt	1.255	1.188	67

Privatmarked

Samlede driftsinntekter ble 1.633 millioner kroner (1.663 millioner) hvor netto renteinntekter utgjorde 953 millioner kroner (948 millioner) og provisjonsinntektene 679 millioner kroner (715 millioner). Inntektene har økt som følge av økte utlån og bedre innskuddsmarginer, samt økte provisjonsinntekter fra betaling, sparing og forsikring. Samtidig har reduserte utlånsmarginer isolert sett redusert inntektene, og samlede inntekter ble redusert med 30 millioner kroner. Avkastning på anvendt kapital i privatmarkedssegmentet ble 13,8 prosent (15,8 prosent). Som anvendt kapital er regulatorisk kapital på 14,5 prosent benyttet, tilsvarende konsernets målsetting om ren kjernekapitaldekning.

Utlånsmarginen i 2016 ble 1,72 prosent (2,07 prosent), mens innskuddsmarginen ble 0,27 prosent (minus 0,14 prosent) (målt mot 3 måneders nibor). Gjennomsnittlig 3 måneders nibor er redusert med om lag 30 basispunkter siden starten av 2015.

Siste 12 måneder ble utlåns- og innskuddsvekst i privatmarkedet henholdsvis 10,3 prosent (8,4 prosent) og 3,9 prosent (6,2 prosent).

Det er gjennomgående lav risiko i utlån til privatkunder, og dette reflekteres i fortsatt svært lave tap. Det er ingen indikasjoner på økte taps- og misligholdsnivåer i bankens boliglånportefølje. Lånporteføljen er sikret med pant i boligeiendom, og verdiutviklingen på boliger har vært tilfredsstillende i bankens markedsområde sett under ett.

Næringsliv

Driftsinntektene ble 1.205 millioner kroner (1.164 millioner) i 2016. Netto renteinntekter ble 1.000 millioner kroner (971 millioner) og provisjonsinntektene ble 205 millioner kroner (193 millioner). Driftsinntektene i næringslivssegmentet har økt i all hovedsak på grunn av økte innskuddsmarginer og økte garantiprovijoner.

Netto samlede tap i næringslivsdivisjonen ble 490 millioner kroner (151 millioner). Tapene er i all vesentlighet knyttet til utfordringene innen olje og offshore.

Avkastning på anvendt kapital for næringslivssegmentet ble 6,9 prosent i 2016 (12,4 prosent). Som anvendt kapital er regulatorisk kapital på 14,5 prosent benyttet, tilsvarende konsernets målsetting om ren kjernekapitaldekning.

Utlåns- og innskuddsmargin ble henholdsvis 2,66 prosent (2,68 prosent) og minus 0,14 prosent (minus 0,29 prosent) per fjerde kvartal 2016.

Utlånene økte med 0,7 prosent (0,9 prosent) og innskuddene økte med 6,7 prosent (6,9 prosent) i 2016.

Datterselskaper

Samlet resultat i bankens datterselskaper i 2016 ble 326,8 millioner kroner (130,7 millioner) før skatt. Resultatene er fra selskapsregnskapene.

Resultat før skatt (mill. kr)	Januar-Desember		Endring
	2016	2015	
EiendomsMegler 1 Midt-Norge	66,7	47,0	19,7
SpareBank 1 Finans Midt-Norge	103,4	83,1	20,4
SpareBank 1 Regnskapshuset SMN	42,9	34,8	8,1
Allegro Kapitalforvaltning	9,8	1,4	8,4
SpareBank 1 SMN Invest	73,7	38,6	35,2
SpareBank 1 Markets (fra 2. kvartal 2015)	9,9	-84,1	93,9
Andre selskaper	20,4	9,8	10,6
Sum	326,8	130,7	196,2

EiendomsMegler 1 Midt-Norge er markedsleder i Trøndelag og Møre og Romsdal med en markedsandel på 40 prosent, og i Trondheim på ca. 50 prosent. Selskapets resultat før skatt på 66,7 millioner kroner (47,0 millioner) for 2016 er svært godt. Antall solgte boligenheter var 7.439 i 2016 mot 6.612 i 2015.

SpareBank 1 Finans Midt-Norge hadde også et svært godt resultat på 103,4 millioner kroner før skatt i 2016 (83,1 millioner). Særlig har godt salg av billån bidratt positivt, hvor veksten var 35 prosent. Selskapets forretningsområder er hovedsakelig billån til privatkunder og leasing til SMB-markedet. Billån utgjør 2,7 milliarder kroner og leasingavtalene utgjør 2,3 milliarder kroner. Selskapet tilbyr også forbrukslån, og porteføljen her var ved årsskiftet 132 millioner kroner.

SamSpar-bankene i SpareBank 1 har en eierandel i SpareBank 1 Finans Midt-Norge på 27,9 prosent. Sparebanken Sogn og Fjordane gikk inn på eiersiden i januar 2016 med en eierandel på 7,5 prosent, noe som økte selskapets distribusjonskraft ytterligere. SpareBank 1 SMN eier 64,6 prosent av aksjene i SpareBank 1 Finans Midt-Norge.

SpareBank 1 Regnskapshuset SMN oppnådde i 2016 et overskudd før skatt på 42,9 millioner kroner (34,8 millioner). SpareBank 1 Regnskapshuset SMN har en vekststrategi tuftet på oppkjøp av mindre regnskapskontorer. Selskapet har i 2016 kjøpt opp tre selskaper på Sunnmøre som er konsolidert inn ved årsslutt.

Selskapet retter seg mot SMB-segmentet med en teknologisk moderne distribusjonsmodell og et bredt tjenestespekter. For å bli bedre rustet til å gjennomføre en større digital satsing og til å modernisere regnskapstjenestene har selskapet i tredje kvartal kjøpt IT-konsulentselskapet Areto Solutions. Dette selskapet har 20 ansatte og har kontorsted i Trondheim.

SpareBank 1 Regnskapshuset SMN har i tillegg overtatt alle aksjer i Økonomisenteret Kunderegnskap i Molde med omlag 110 ansatte med virkning fra 1. januar 2017. SpareBank 1 Regnskapshuset SMN vil etter dette ha 360 ansatte og en årsomsetning på 360 millioner kroner.

Allegro Kapitalforvaltning er et selskap som aktivt forvalter porteføljer for kunder primært i SpareBank 1 SMN og SamSpar-bankene. Bankene er selskapets distribusjonskanal. Resultatet i selskapet før skatt ble i 2016 9,8 millioner kroner (1,4 millioner). Selskapet forvalter en portefølje på 6,5 milliarder kroner.

SpareBank 1 SMN Invest investerer i aksjer, hovedsakelig i regionale virksomheter. Selskapet hadde et overskudd per fjerde kvartal 2016 på 73,7 millioner kroner (38,6 millioner).

Verdiendringer og realisering av tap eller gevinster i selskapets samlede aksjebeholdning representerer 58,7 millioner kroner av selskapet totale inntekter. Selskapet har i tillegg eierinteresser i eiendomsselskapet Grilstad Marina og resultatandelen herfra var 15,0 millioner kroner i 2016.

SpareBank 1 Markets er datterselskap av SpareBank 1 SMN med eierandel 73,5 prosent. SpareBank 1 Markets har hovedkontor i Oslo og avdelinger i Trondheim og Ålesund. Det er 105 ansatte i selskapet.

SpareBank 1 Markets er et verdipapirforetak med et komplett produktspekter. Selskapets ambisjon er å være et lønnsomt kapitalmarkedsmiljø som i samarbeid med eierbankene kan levere alle kapitalmarkedstjenester.

Selskapets resultat før skatt i 2016 ble 9,9 millioner kroner mot minus 84,1 millioner i 2015. Det har vært positiv resultatutvikling innenfor forretningsområdene i selskapet.

I SpareBank 1 SMNs markedsområde er selskapet det ledende kapitalmarkedsmiljøet. SpareBank 1 Markets har hovedfokus på kunder hvor selskapet selv har en sterk konkurranseposisjon alene eller i samspill med eierbankene.

Tilfredsstillende finansiering og god likviditet

Banken har en konservativ likviditetsstrategi. Strategien legger vekt på å ha likviditetsreserver som sikrer banken overlevelse i 12 måneder med ordinær drift og uten behov for ny ekstern finansiering.

Banken har likviditetsreserver på 22 milliarder kroner og er finansiert i 25 måneder med ordinær drift uten ny ekstern finansiering.

Finansdepartementet stiller krav til at alle kredittinstitusjoner skal ha tilstrekkelige likviditetsbuffer til å tåle perioder med begrenset tilgang på markedsfinansiering. Liquidity Coverage Ratio (LCR) måler størrelsen på bankenes likvide eiendeler i forhold til netto likviditetsutgang 30 dager frem i tid gitt en stressituasjon.

LCR er beregnet til 129 prosent per 31. desember 2016.

Banken tok i andre kvartal opp et nytt lån i Euromarkedet på 500 millioner euro med en løpetid på 5 år.

Banken har god diversifisering mellom ulike finansieringskilder og -produkter. Andelen av bankens samlede pengemarkedsfinansiering med over ett års løpetid var 88 prosent (86 prosent) ved årsskiftet.

Rating

Bankens rating hos Moody's og Fitch Ratings er henholdsvis A1 (outlook stable) og A- (outlook stable).

Soliditet

Ren kjernekapitaldekning per 31. desember 2016 ble 14,9 prosent (13,6 prosent). Endringen siste 12 måneder tilskrives:

- Ren kjernekapital har økt med 1,1 milliarder kroner tilsvarende 9 prosent. Dette er i all hovedsak tilbakeholdt overskudd
- Samlet kapitalbehov er redusert med 0,7 milliarder kroner tilsvarende 0,8 prosent siste 12 måneder. Redusert kapitalbehov skyldes i stor grad reduserte utlån til næringsseidom i BN Bank og redusert kapitalbehov knyttet til overgangsordningen. I tillegg er utlånsveksten i banken kommet på boliglån mens lån til næringslivet har hatt lav vekst.

SpareBank 1 SMN hadde som mål å oppnå ren kjernekapitaldekning på minimum 14,5 prosent innen 31. desember 2016. Konsernet har oppnådd dette uten å gjennomføre emisjon. De viktigste tiltakene har vært

- Tilbakeholdt overskudd og redusert utbyttensnivå
- God bankdrift gjennom effektivisering og økt prioritering av lønnsomme segmenter
- Moderat vekst i bankens balansekrevede virksomheter, med prioritering av utlån til husholdninger
- Nedbygging av næringsseidomsporteføljen i BN Bank. Ved utgangen av 2016 er porteføljen redusert med 52 prosent siden 30. juni 2015

Per 31. desember 2016 er regulatoriske krav til ren kjernekapital på 11,5 prosent, inkludert kombinerte bufferkrav.

Finanstilsynets endelige vurdering av tillegg for risikoer som ikke dekkes tilstrekkelig av pilar 1 ble fastsatt til 2,1 prosent, ned fra 2,3 prosent i foreløpig vurdering. Påslaget er hovedsakelig knyttet til eierrisiko, markedsrisiko samt konsentrasjonsrisiko på kreditt. Den 15. desember 2016 besluttet Finansdepartementet at motsyklisk buffer skal økes med ytterligere 0,5 prosent, til 2,0 prosent. Økningen får effekt fra 31. desember 2017. Styret har derfor besluttet å øke kapitalmålet til 15 prosent ved utgangen av 2017 for å sikre en tilstrekkelig ledelsesbuffer. Kapitaloppbyggingen skal skje uten gjennomføring av emisjon.

Styret i SpareBank 1 SMN gjør løpende vurderinger av kapital situasjonen og fremtidige kapitalkrav.

Bankens egenkapitalbevis (MING)

Bokført verdi per egenkapitalbevis per 31. desember 2016 inklusive et foreslått utbytte på 3,00 kroner var 73,26 kroner (67,65), og resultatet per egenkapitalbevis ble 7,91 kroner (7,02).

Pris/Inntjening var 8,19 (7,19) og Pris/Bok 0,88 (0,74).

Kursen ved årsskiftet var 64,75 kroner, og det er i 2016 utbetalt 2,25 kroner i utbytte per egenkapitalbevis for 2015.

Risikoforhold

Tap og problemlån knyttet til offshorenæringen er fortsatt på et høyt nivå ved utgangen av 2016. Økning i individuelle nedskrivninger samt gruppevise nedskrivninger kan i all hovedsak tilskrives kunder i dette markedssegmentet, noe som underbygges av rapportering fra Norges Banks Regionale nettverk. Banken ser i liten grad smitteeffekter over til resten av utlånsporteføljen. Kredittkvaliteten i den øvrige utlånsportefølje er tilfredsstillende, og taps- og misligholdsnivået i øvrige porteføljer er lavt.

Banken legger til grunn fortsatt lav vekstrate i BNP som følge av reduserte oljeinvesteringer. Kronen har styrket seg, og dermed redusert noe av drahjelpen for norsk eksportnæring, og vil delvis motvirke noe av disse effektene. Banken legger også til grunn en moderat vekst i kredittetterspørsel fra midtnorsk næringsliv fremover som følge av fortsatt lavt investeringsnivå.

Banken legger til grunn at arbeidsledigheten fortsatt vil være relativt lav, og med et fortsatt lavt rentenivå anser banken at tapsrisiko i bankens privatmarkedsportefølje fortsatt vil være lav.

Kredittetterspørselen fra norske husholdninger er fortsatt høyere enn lønnsveksten og vil i stor grad påvirkes av utviklingen i boligprisene. Finansdepartementet har besluttet å øke motsyklisk buffer fra 1,5 prosent til 2,0 prosent, endringen trer i kraft per 31. desember 2017. Banken vurderer at denne økningen kun vil ha marginal effekt på husholdningenes låneetterspørsel samt utvikling i boligpriser. Dersom boligprisene stagnerer, eller faller, vil det være en risiko for at husholdningenes sparerate øker, og at dette vil gi redusert omsetning for deler av norsk næringsliv.

Bankens resultater påvirkes direkte og indirekte av svingningene i verdipapirmarkedene. Den indirekte effekten skyldes i all hovedsak bankens eierandel i SpareBank 1 Gruppen hvor både forsikringsvirksomheten og fondsforvaltningsaktivitetene påvirkes av svingningene.

Banken er også eksponert for risiko knyttet til tilgang på ekstern finansiering. Dette reflekteres i bankens konservative likviditetsstrategi (se forøvrig avsnittet foran om finansiering og likviditet).

Utsikter

SpareBank 1 SMN har også i 2016 hatt tilfredsstillende utvikling med styrket markedsposisjon og et sterkt resultat.

Bankens distribusjonsstrategi innebærer en omfattende satsing på digitalisering av arbeids- og kundeprosesser i kombinasjon med et kompetent rådgiverapparat lokalisert på 48 steder i markedsområdet. Det er i 2016 igangsatt et omfattende arbeide med å redusere kostnadene knyttet til bankens kontornett. Dette arbeidet fortsetter og forsterkes i 2017.

Banken har deltatt aktivt i arbeidet med restrukturering av virksomheter innenfor olje- og offshoresegmentet i 2016. Det er gjort tapsnedskrivninger innenfor denne sektoren i tråd med de prognoser som ble varslet tidlig i året. Det er fortsatt usikkert hvordan sektoren vil utvikle seg i 2017. Styret legger til grunn at banken fortsatt vil ha tap, men antar de blir lavere i 2017 enn i 2016. Styret er tilfreds med at det ikke er nevneverdig smitteeffekt fra problemene innenfor olje- og offshore til det øvrige næringslivet i markedsområdet.

Bankens plan om nullvekst i kostnader for morbanken er gjennomført. Styret legger til grunn at endret kundeadferd og ny teknologi vil legge til rette for ytterligere effektivisering fremover.

Styret er tilfreds med at ren kjernekapitaldekning er styrket til 14,9 prosent. Konsernets mål om 14,5 prosent ren kjernekapital innen 31. desember 2016 er nådd, og nytt kapitalmål er satt til 15,0 prosent.

Styret er tilfreds med konsernets prestasjoner og resultat for 2016.

Trondheim, 7. februar 2017
Styret i SpareBank 1 SMN

Kjell Bjordal
Styrets leder

Bård Benum
Nestleder

Paul E. Hjelm-Hansen

Aud Skrudland

Morten Loktu

Janne Thyø Thomsen

Arnhild Holstad

Erik Gunnes
Ansatterrepresentant

Oddny Lysberg
Ansatterrepresentant

Finn Haugan
Konsernsjef